

אור השבת

סולת: אק אק

עמוד 1

1. 'אֶזְרָא' בַּרְכָּה - צִיטוֹטִים מִזְמִירֵי הַמִּסְתֵּימִים בַּרְכָּה [54]

1. אֶזְרָא בַּרְכָּה
2. בַּרְכָּה

{א} לְמָה אֶמְרָת אֲחֵזִי הוּא נֶאֱקָח אֶתָּה לִי לְאִשָּׁה וְעַתָּה הִנֵּה אֲשֶׁתְּךָ קָח לָךְ סְפוּרָנוּ : וְאִקָּח אוֹתָהּ לִי לְאִשָּׁה - לֹא לְפִלְגֶשֶׁת, זוֹה בִּלְתִּי רְשׁוֹתְךָ כִּי חֲשַׁבְתִּי שְׁבָחִיתָהּ אַחֲתָךְ יִישֵׁב בְּעֵינֶיךָ לְהַתְחַתֵּן בְּמִלְךָ! {עֲשִׂיתִי זֹאת לֵאלֹהִי רְשׁוֹתְךָ, כִּי חֲשַׁבְתִּי שֶׁגַּם אֶתָּה רֹצֵה 'קִשְׁרִים'.

{א} וְיַעַל אֶבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא וְאִשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ וְלוֹט עִמּוֹ הִנְגָּדָה: הֶרְמֵב"ן: וְטַעַם הוּא וְאִשְׁתּוֹ 'וְכָל אֲשֶׁר לוֹ' - לְהוֹדִיעַ שֶׁלֹּא גָזְלוּ מִמֶּנּוּ {עַבְדֵי פְרָעָה} דָּבָר {אֶחָד} מִכָּל {אוֹתָם} הַמִּתְנֹת הַגְדוּלוֹת שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ {בְּהַתְחַלָּה} בַּעֲבוּר שְׂרָה שֶׁתְּהִיָּה לְמֶלֶךְ {כְּשֶׁנִּלְקָחָה מִמֶּנּוּ}! וְלֹא אִמְרוּ {לֹו כַּעַת: "הִיִּי" רְמִיתָנוּ! "וְיִמְתְּנָה בְּטַעוֹת הָיָא" - וְזֶה מַעֲשֵׂה נֹס!!!

{יג} וְאֶנְשֵׁי קְדָם רָעִים וְחֲשָׁאִים לָהּ מָאָד בַּעַל הַטּוֹרִים: מַה הִיְתָה רַעְתָּ? מַעֲכִיבִים {אֵת} הַעוֹבְרִים בָּאֶרֶץ {וְלֹא נוֹתְנִים לָהֶם לְהִיכְנֹס אֵלֵיהֶם, בְּשִׁבְלִי} שֶׁלֹּא יִכְנְסוּ לָהֶם אוֹרְחִים! {מַעֲנִינִי.... זֶה רִשְׁעִם הַגְדוֹל????}

{יד} נָה' אָמַר אֶל אֶבְרָם אַחֲרֵי הַפָּדֶי לֹוט מִעֲמֻנָּה שֶׁאֵל נָא עֵינֶיךָ וְרֹאֵה צִפְנָה וְנִגְנָה... כְּלִי יָקָר: אַבְרָהָם לֹא הָיָה לוֹ עֵינִים רְמוֹת, וְהִיָּה תוֹלָה עֵינָיו תָּמִיד לְמַטָּה, עַל כֵּן נָאֵר לוֹ 'שֶׁאֵל נָא עֵינֶיךָ', נָא לִשׁוֹן - עַתָּה {עֲכַשְׁנוּ}, כִּי {רַק} עַתָּה, לְפִי שַׁעַ, שֶׁאֵל נָא עֵינֶיךָ לְמַעַל וְרֹאֵה!

{יב} וַיִּקְחוּ אֶת לֹוט וְאֶת רָקֵשׁוֹ בֶּן אֲחִי אֶבְרָם וַיִּלְכּוּ וְהוּא יוֹשֵׁב בְּקֶסֶם: סְפוּרָנוּ : הַתֹּאמָצוֹ לְשׁוֹבֹת אֶת לֹוט מִפְּנֵי שֶׁהָיָה בֶּן אֲחִי אֶבְרָם שִׁידְעוֹ {אֵת גּוֹדֶל} עֲשָׂרוֹ, וְהָיוּ מַצְפִּים שִׁיפְדוּהוּ אֶבְרָם בְּהוֹן רַב

{יג} וַיָּבֵא הַפְּלִיט וַיַּגֵּד לְאֶבְרָם הָעֶבְרִי...! מִיָּהּ הַפְּלִיט??? 1. תְּרִגּוֹם יוֹנָתָן ב"ע: וְאֶתָּה עוֹג 2. תְּרִגּוֹם אוֹנֵקְלוֹס: וְאֶתָּה מְשִׁיבָא {בֹּא נִיצוֹל} 3. דַּעַת זְקֵנִים: וַיָּבֵא הַפְּלִיט - זֶה מִיָּבֵא וְלֹמָה נִקְרָא שְׁמוֹ פְּלִיט שֶׁכְּשֶׁהִפִּיל הַקֵּב"ה סִמָּא"ל וְכַת שְׁלוֹ אַחַז בְּכַנְפָיו לְהַפִּילוֹ עִמּוֹ וּפְלִטוֹ הַקֵּב"ה מִיָּדוֹ וְעֵלָיו אִמְרַי יִחְזָקָל בֹּא אֵלֵי הַפְּלִיט מִירוּשָׁלַיִם

{יד} וַיִּשְׁמַע אֶבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אֲחִיו וַיִּרְקֵב אֶת חֲנִיכָיו וְלִידֵי בֵיתוֹ שְׁמֹנֶה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת תְּרִגּוֹם יוֹנָתָן: {תְּלַעְבְּרִית} "וְכֹאֲשֶׁר שָׁמַע אֶבְרָם הָרִי נִשְׁבָּה אֲחִיו וְנָתַן כְּלֵי זִינִי לְנַעֲרָיו... וְבָחַר מֵהֶם אֶת אֲלִיעֶזֶר בֶּן נִמְרֹד שֶׁהָיָה שׁוֹוֶה בְּגִבּוּרָתוֹ כְּכֹל שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת וּשְׁמוֹנֶה עָשָׂר..." {וְהוּא בַּעֲצֵם הַלֵּךְ לְהִילָחֵם עִם אֲבִיו נִמְרֹד שֶׁהָיָה מִחֲמַשֶּׁת הַמַּלְכִּים, כְּפִי שֶׁבִּיאָר הַתְּרִגּוֹם יוֹנָתָן לְעֵילִי} אֲבֵן עֲזָרָה: חֲנִיכָיו - שֶׁחֲנֹכֶם פְּעָמִים רַבּוֹת בְּמַלְחָמָה, וְ[גַם] אֵם {זֶה} לֹא נֹזֵק {בְּתוֹרָה! דִּהְיִינוּ: הוּא אִימָן אוֹתָם פְּעָמִים רַבּוֹת לְהִילָחֵם!!!}

וְחֲשָׁבוֹן אוֹתִיּוֹת {חֲנִיכָיו, יוֹצֵא בְּגִימָטְרִיָּה [- אֲלִיעֶזֶר {זֶה} דֶּרֶךְ דֶּרֶשׁ {בְּלִבָּל, וְלֹא כְּפִשׁוּטִין} כִּי אֵין הַכְּתוּב מְדַבֵּר {דְּבָרֵי הַפֶּשֶׁט} בְּגִימָטְרִיָּה, כִּי יוֹכֵל יוֹכֵל הַרְצָה לְהוֹצִיא כָּל שֵׁם {שֶׁהוּא רֹצֵה} לְטוֹב וְלָרַע {עַל יְדֵי גִימָטְרִיָּה....} רַק הַשֵּׁם {הוּא} כְּמַשְׁמַעוֹ {וְזֶהוּ}!

{טו} וַיִּחְלַק עֲלֵיהֶם לֵילָה הוּא וְעַבְדָּיו וַיִּפְסֶם וַיִּרְדָּם עַד חוֹבָה אֲשֶׁר מִשְׁמָאל לְדִמְשֶׁק: הַסְּפוּרָנוּ מִסְפֵּר כַּמָּה תַּחְבּוּלוֹת שֶׁאֲבָרָהֶם עָשָׂה עַל מִנֵּת לְנַצַּח אֶת הַמַּלְכִּים. הִנֵּה הֵם: סְפוּרָנוּ : וַיִּחְלַק עֲלֵיהֶם {פִּיצַל אוֹתָם לְכַמָּה קְבוּצוֹת} [1: {לְתַחְבּוּלָה - כְּדִי שִׁיחֲשָׁבוּ {הַמַּלְכִּים} שֶׁקָּמוּ כָּל הַחֲבִיבּוֹת {כָּל הָאוֹמוֹת מִסְבִּיב} עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁחֲשָׁבוּ אֶרֶם בְּאֶמְרָם כִּי - שֹׁכֵר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל עֲלֵינוּ! [2: {לֵילָה - גַּם זֶה מִתַּחְבּוּלוֹת, [וְלֹמָה? כִּדִּי] שֶׁלֹּא יִרְאוּ {הַמַּלְכִּים אֶת עוֹבְדַת הַיּוֹתָם מַעֲטִים. כְּמוֹ שֶׁיִּשְׁעַן אֲחִיתוֹפֶל בְּאֶמְרוֹ וְאַרְדָּפָה אַחֲרָי דּוֹד הַלִּילָה:

{יז} וּמַלְכֵי צִדְקָה מֶלֶךְ שְׁלֹם הוֹצִיא לָחֶם וַיָּנִי וְהוּא כָּהֵן לְמֶלֶךְ עֲלֵינוּ: הֶרְמֵב"ן: וּמַלְכֵי צִדְקָה מֶלֶךְ שְׁלֹם. הָיָה יְרוּשָׁלַיִם כְּעֵנִין שְׁנָאֵמֶר {תְּהִלָּתוֹ י א} וַיְהִי בִשְׁלֹם סוֹכֵי! וּמַלְכָּה {וְהַמֶּלֶךְ שֶׁלָּהּ} יִקְרָא גַם בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ - "אֲדֹנִי צִדְקָה" {יְהוֹשֻׁעַ י א} {כְּמוֹ אֲצִלִּינוּ - 'מַלְכֵי צִדְקָה'. וּמִדּוּעַ? לָמָּה אֲצִל הַגּוֹיִים הָיָה נִחְשָׁבֶת כָּל כֵּךְ??} {כִּי מֵאֵז {וּמַעֲשִׂים} יִדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי מִקְּדוֹם הָיָה {יְרוּשָׁלַיִם} מִבְּחָר מִקְּדוֹמוֹת. בְּמַצַּע הַיּוֹשֻׁב, אוֹ, שִׁידְעוֹ {הַגּוֹיִם} מַעֲלָתוֹ וְשֶׁל יְרוּשָׁלַיִם} בְּקִבְלָהּ שֶׁהוּא מִכּוּוֹן כְּנֶגֶד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל מַעֲלָה שֶׁשֶּׁם שִׁכְנָתוֹ שֶׁל הַקֵּב"ה שְׁנִקְרָא 'צִדְקָה'.

{א} אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דָּבָר ה' אֶל אֶבְרָם בְּמִתְנַחֵה לְאֶמֶר אֵל תִּירָא אֶבְרָם אֲנִכִּי מִגֶּן... אֲבֵן עֲזָרָה: אֲנִכִּי הִיְתָי מִגֶּן לִי וְהַצִּלְתִּיךָ מִיַּד הַמַּלְכִּים, גַּם אֵתָּה לָךְ שֹׁכֵר שְׁנִדְבָּה רֹחוֹךְ לְהוֹשִׁיעַ בֶּן אֲחִיךָ בְּמִתִּי מַעַט, וְנִשְׁעֲנַת עֲלֵי!!! {מִי שִׁידְיִיךָ כָּאֵן יִמְצָא שֶׁהַשֹּׁכֵר הוּא לֹא עַל מַה שֶׁהוּא הִצִּיל אֶת לֹוט, אֲלֹא עַל נְדִיבוּת לְבוֹ לַעֲשׂוֹת זֹאת, כִּי הִצָּלָה בְּפוּעַל זֶה רַק הַקֵּב"ה וְאֵין בִּלְתִּי, וְכֵן הוּא מַמְשִׁיךְ - וְנִשְׁעֲנַת עֲלֵי!!!}

{ו} וְהָאֵמֶן בְּה' וַיִּתְּשָׁבָה לוֹ צִדְקָה תְּרִגּוֹם יוֹנָתָן: 'וְהִיָּה לוֹ אֲמוֹנָה בְּדִיבּוּר ה', וְחֲשֵׁב לוֹ לִזְכוֹת שֶׁלֹּא הִטִּיחַ לְפָנָיו בְּמִלִּים {קִשּׁוֹת}'

{ב} וְנִתְאֶמֶר שָׁרִי אֶל אֶבְרָם הִנֵּה נָא עֲצָרְנִי ה' מִלְּדָת בֹּא נָא אֶל שִׁקְחִי אוֹלִי אֲבָנָה מִמֶּנָּה סְפוּרָנוּ: אוֹלִי אֲבָנָה מִמֶּנָּה - אוֹלִי הַקְּנָאָה תַּעֲזוּרֵךְ הַכֵּת {הַטְּבַעִי} לְפַעּוּלוֹתָיו {וְאֲצִלָּה לְהוֹלִיד}.

{ג} וַיֹּאמֶר אֶבְרָם אֶל שָׁרִי הִנֵּה שִׁקְחָתְךָ בְּיָדְךָ עָשִׂי לָהּ הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ וְתַעֲנֶנָּה שָׁרִי וְתַבְרַח... רַמְבַּ"ן: חֲטָאָה {שְׂרָה} אֲמוֹנָה בְּעֵינֵי הוֹי, וְגַם אַבְרָהָם {חֲטָאָה} בְּהִנְיָחוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן, וְשִׁמְעָה ה' אֵל עֲנִיָּה {שֶׁל הָגֵר} וְנָתַן לָהּ בֶּן שִׁיחָה פְּרָא אֲדָם לַעֲנוֹת זֶרַע אַבְרָהָם וְשִׂרָה בְּכָל מִינֵי הָעַנְיָוִים {עֵינֵי בִּמְהַ"ס}

{א} וַיֹּאמֶר ה' אֶל אֶבְרָם לֵךְ לָךְ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וּמִמִּצְרָיִם וּמִבְּרִית אֲבִיךָ אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אֲרָצָה: תְּרִגּוֹם יוֹנָתָן ב"ע: {תְּרִגּוֹם לַעֲבִירָת: "וַיֹּאמֶר ה' לְאֶבְרָהָם: תֵּלֶךְ לָךְ מִהָאֶרֶץ! תְּפָרוֹשׁ מִלְּדוֹתָךְ! צֵא מִבְּרִית אֲבִיךָ!"

{ג} וַיֹּאמֶר אֶבְרָם לְגוֹי גְּדוֹל וְנֶאֱבָרְכָה... וְהָיָה בְּרָכָה". פִּירוֹשׁ חֲדָשׁ ל'וְהִיָּה בְּרָכָה' מִהֲדַע"ז וְהַסְּפוּרָנוּ: דַּעַת זְקֵנִים: ד"א 'וְהִיָּה בְּרָכָה' - לִשׁוֹן צוּרִי! שְׁצוּהוּ {ה'י} שֶׁכָּל מִקְוֶם שִׁילָךְ, שִׁילְמָד בְּנִי אָדָם לְהַכִּיר בּוֹרָאֵם וּלְבַרְכּוֹ, וְכֵן עָשָׂה וְכו' {דִּהְיִינוּ: שִׁיבְרָךְ אֵת שֵׁם ה' בְּעוֹלָם, וְזֶהוּ 'וְהִיָּה בְּרָכָה' בְּרַכַּת ה' סְפוּרָנוּ : וְהִיָּה בְּרָכָה - בְּרַכַּת ה' הִיא, שִׁישְׁמָה ה' בְּמַעֲשָׂיו...! הִיָּה לִי {לְקַב"ה} בְּרַכָּה, בְּמַה שֶׁתַּחְבּוֹן וְתַקְנָה שְׁלֵמוֹת {וְתַתְּעִלָּה} וְתַלְמוּד דַּעַת אֶת הָעַם!!!

{ג} וַיֹּאבְרָכָה מִבְּרִיתָהּ וּמִקְלָלָהּ אֲדָר וְנִבְרַכְנוּ בָּךְ כָּל מִשְׁפַּחַת הָאֲדָמָה מה זה 'ונברכו בך'? 1. רש"י: 'ונברכו בך'. יש אגדות רבות. וזהו פשוטו - [כ]אדם [ש]אומר לבנו - תהא כאברהם! 2. דעת זקנים: 'ונברכו בך וגו' - כי יתערכו כל המשפחות, שהכל יתאומו להתחבר עמך! 'ונברכו לך' שון המברך {חיבור - שְׁכוֹלֵם יִרְצוּ לְהַתְחַבֵּר אֵלֶיךָ}!

{ו} וַיַּעֲבֵר אֶבְרָם בְּאֶרֶץ עַד מְקוֹם שָׁכֵם עַד אֵלּוֹן מוֹרָה וְהַקְנַעֲנִי אֶזְרָא רַמְבַּ"ן: אוֹמֵר לָךְ כָּלִל תְּבִין אוֹתוֹ בְּכָל הַפְּרָשִׁיּוֹת הַבָּאוֹת בְּעֵינֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, וְהוּא - עֵנִין גְּדוֹל! הַזְכִּירוֹהוּ {כְּבָר} רַבּוּתוֹ בְּדֶרֶךְ קִצְרָה וְאִמְרוּ {תַּנְחוּמָא ט} "כָּל מַה שֶׁאִירַע לְאֹבוֹת סִימָן לְבָנִים!" וְלִכְּן יֵאָרְכוּ הַכְּתוּבִים בְּסִפּוּר הַמַּסְעוֹת וְחִפְרִית הַבָּאוֹת {שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ} וְשֶׁאֵר הַמִּקְרָיִם, וַיַּחֲשׁוּב הַחוֹשֵׁב בָּהֶם כְּאִלוֹ הֵם דְּבָרִים מִיּוֹתֵרִים, [וְ]אֵין בָּהֶם תּוֹעֵלָה! {תַּדַּע!} וְכֹלָם בָּאִים לְלַמֵּד עַל הַעֲתִיד...!!!

{ז} וַיִּרְאֵה ה' אֶל אֶבְרָם וַיֹּאמֶר לוֹרְעָה אֲמֵן אֶת הָאֶרֶץ הַזֹּאת וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה הַנֶּרְאָה אֵלָיו הֶרְמֵב"ן: וְטַעַם {וְהַסִּיכָה} ל'ה' הִנְרָאֵה אֵלָיו - כִּי הוּדָה לְשֵׁם הַנִּכְבָּד וְזָכָה לוֹ זָכָה תוֹדָה עַל שְׁנִרְאָה אֵלָיו, כִּי עַד הִנֵּה לֹא נִרְאָה אֵלָיו הַשֵּׁם וְלֹא נִתְּנָה אֵלָיו בְּמִרְאָה וְלֹא בְּמַחְזָה!!! אֲבָל נִאֵמַר לוֹ "לָךְ לָךְ מֵאֶרֶץ" - בְּחָלוֹם הַלִּילָה אוֹ בְּרוּחַ הַקִּדְשׁ!!!

{ח} וַיַּעֲמֵק מִשְׁם הַקֶּהָה... בֵּית אֵל מִיָּם וְהָעִי מִקְדָּם וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לָהּ וַיִּקְרָא בְּשֵׁם ה': רַמְבַּ"ן: וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ. נִתְנַבֵּא שְׁעִתִּידִין בְּנֵיו לְהַכְשֵׁל שָׁם עַל עוֹן עֶכָן, וְהַתְּפַלֵּל שָׁם עֲלֵיהֶם {יֵשׁ לְשֹׁאֵל מִדּוּעַ הַקֵּב"ה גִּילָה לוֹ שִׁיחָה בְּעִתִּיד אֶת עוֹנוֹ עֶכָן? וְהַתְּשׁוּבָה: כְּדִי שִׁתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶם! א"כ נִמְצָאנוּ לְמִדַּת אֱהָבָתוֹ הָאִדְרָה שֶׁל ה' אֵל עִמָּנוּ, וְרַחֲמֵינוּ הַעֲצוּמִים עֲלֵיהֶם, שֶׁכֵּבֵר הַכִּין מִבְּעוֹד מוֹעֵד תְּפִילָתוֹ שִׁיכּוֹל לְהַקֵּל מ'הַדִּין' שֶׁל יִשְׂרָאֵל!}

{יא} פֶּאֶשֶׁר הַקֶּרִיב לְבוֹא מִצְרִימָה וַיֹּאמֶר אֶל שָׁרִי... הִנֵּה נָא יִדְעָתִי כִּי אִשָּׁה יָפֶת מִרְאָה אֶת אֲבֵן עֲזָרָה: 'הִנֵּה נָא יִדְעָתִי' - שְׁהִיָּה כִּיּוֹפִיָּה {שֶׁל} שְׂרָה {גַּם} בְּאֶרֶצָה! רַק {בְּמַצְרַיִם וּ[ב]אֶרֶץ הַנֶּגֶב לֹא הִיָּה כְּמוֹהָ, {וְלֹמָה?} כִּי הַצּוּרוֹת {שֶׁל הָאֲנָשִׁים} מִשְׁתַּנּוֹת בַּעֲבוּר הָאוֹיֵר {שֶׁבְּמִקְוֶם!} וּבְמַצְרַיִם שֶׁחֵם וְלֹא נַעִים, כְּנִרְאָה שֶׁהַצּוּרוֹת פְּחוֹת יְפוּת... כֵּךְ אֵנִי מִבִּין

תְּרִגּוֹם יוֹנָתָן ב"ע: {תְּרִגּוֹם לַעֲבִירָת: "כִּדְשִׁהּ קִיבוֹ לְעֵלוֹת לְתוֹחוֹם מִצְרַיִם וְכֹאֵן לְנַהֵר וְגִילּוֹ בְּשֶׁרֶם לַעֲבוּר, וְאִמְרַי אַבְרָהָם לְשָׂרִי אֲשֶׁתּוֹ, הָרִי עַד עַכְשָׁיו לֹא הִסְתַּכְלִיתִי בְּבִשְׂרִיךָ וְכַעַת יִדְעָתִי הָרִי אִשָּׁה יָפֶת תּוֹרָה אֶת

{יז} וַיִּקְרָא פְּרָעָה לְאֶבְרָם וַיֹּאמֶר מַה זֹּאת עָשִׂיתָ לִּי לָמָּה לֹא הִגַּדְתָּ לִּי כִּי אֲשֶׁתְּךָ הוּא הֶרְמֵב"ן: {לְרַמְבַּ"ן} קִשָּׁה מֵאִפְּהָ יִדַּע פְּרָעָה שֶׁבֹאֲמַת הִיא לֹא אַחֲוֹת אַבְרָהָם אֲלֵא אֲשֶׁתּוֹ, וְיִישׁ לוֹ שְׁנֵי תַּשּׁוּבוֹת: 1: יִתְכֵּן כִּי בְּבֹאֵ הַנְּעִימִם פְּתָאוּם עָלָיו וְעַל בֵּיתוֹ... הִרְהָר {פְּרָעָה} בְּדַעַתוֹ לְאֶמֶר - מַה זֹּאת עָשָׂה אֲלֵקִים לָנוּ...? וְשֹׁאֵל אוֹתָהּ {אֵת שְׂרָה!} וְהִגִּידָה {לוֹ שְׂרָה:} כִּי הִיא אֲשֶׁתּוֹ {שֶׁל אַבְרָהָם!} וְלִכְּן קָרָא {פְּרָעָה} לְאֶבְרָהָם וְהָאֲשִׁים אוֹתוֹ!

2: אוֹ כֹאֲשֶׁר אִמְרוּ רַבּוּתֵינוּ {ב"ר יט א} שֶׁלָּקָה 'בְּרִאֲתָן' שֶׁ"הַמִּשְׁגֵּל" -תְּשִׁמְשִׁי! קִשָּׁה לוֹ, וְחֲשֵׁשׁ {בְּגִלָּל זֶה פְּרָעָה} כִּי שִׁמָּא אֲשֶׁתּוֹ הִיא, וְ[עַל כֵּן] אִמְרַי לוֹ {לְאֶבְרָהָם} בְּסִפְךָ {לֹא בּוֹדִידוֹת} "מַה זֹּאת עָשִׂיתָ לִּי" {בְּשִׁבְלִי} לְהוֹצִיא מִפִּיו {שֶׁל אַבְרָהָם אֵת} הָאֵמֶת {וּבִכְךָ לְבִדּוֹק אוֹתוֹ. כִּי צִדָּד?} - כִּי אֵם הִיְתָה {בְּאֵמֶת} אַחֲוֹתוֹ {שֶׁל אַבְרָהָם, אִזּוֹ אַבְרָהָם} הִיָּה אוֹמֵר {לוֹ בְּחִזְרוֹ: 'אֲדֹנִי פְרָעָה!} אֲמַנָּם אַחֲוִיתִי הִיא'. אֵךְ אַבְרָהָם נִרְאָה עֲדִין לֹא עָנָה, וּפְרָעָה עֲדִין לֹא יִדַּע אֵם הִיא אַחֲוֹתוֹ אוֹ אֲשֶׁתּוֹ. אִזּוֹ הוּא הוֹסִיף לְבִדּוֹק זֹאת בְּאִמְרִיָּה נּוֹסֶפֶת [- וְאִמְרַי - "וְעַתָּה הִנֵּה אֲשֶׁתְּךָ קָח לָךְ" - לְרֹאוֹת מַה יִּדְבֵּר {אַבְרָהָם בְּחִזְרוֹ}, וְמַה יִּשְׁכַּח עַל תּוֹכְחָתוֹ! וְאֶבְרָהָם שָׁמַע אֲשֶׁר אָמַר, וְלֹא הִשִּׁיב אוֹתוֹ דְּבָר, מְרֹב פְּחָדוֹ! אִזּוֹ {כְּבָר} הִבִּין פְּרָעָה כִּי הִיא {בְּאֵמֶת כֵּן} אֲשֶׁתּוֹ, כֹּאֲשֶׁר חֲשָׁב! {כִּי אֵם אַבְרָהָם שׁוֹתָה, זֶה בְּגִלָּל שֶׁהוּא פּוֹחֵד!} וְאֵם הוּא פּוֹחֵד אִזּוֹ כְּנִרְאָה הִיא ב

אור השבת

עמוד 2

2. ביטחון - ביטחון ואנונימיות בחיי 3. מחלוקת - מחלוקת פנימית בפולחן

מעניין בפרשה: המשך מהעמוד הקודם 54

2. ביטחון: אמונה וביטחון בחיי היום יום (74)

{ז} וימצא מלאך ה' על עין המים במקדש על העין בדרך שור:
בעל הטורים: על עין המים, ב' במסורה, דין [זה] ואידך [והשני] 'הנה אנכי נצב על עין המים',
שטוב הוא להתפלל על המים, כדכתיב 'מקול מחצצים בין משאבים שם יתנו צדקות ה'

{ט} ויאמר לה מלאך: והנה ישובי אל גברתך והתעני תחת ידיה:
הרמב"ן: שובי אל גברתך והתעני תחת ידיה. צוה אותה לשוב ולקבל עליה ממשלת גברתה
רמז כי לא תצא לחפשי ממנה כי בני שרה ימשלו בזרעה לעולם [וכן משמע בספורנו]

{יד} על כן קרא לבאר באר לחי הנה בין קדש ובין קדש:
אבן עזרא: 'באר לחי' - לאשר יהיה [ישמעאל] חי לשנה האחרת - כטעם 'כה לחי'! כי בכל שנה היו חוגגים הישמעאלים אל הבאר הזאת, [ו] גם היום יקרא 'באר זמון':

{יג} המול ימול ליליד ביתך ומקנת כסףך והקנתה בריתי בבשרך לברית עולם:
ספורנו: כי בהיות אות הברית בזה האבר המסבך [המייצר] נצחיות במין [האנושי. ממילא זה] יורה על הנצחיות המכונה [מאת הקב"ה] בברית [הנ"ל. שנהיה 'שלו' כביכול 'לנצח']

{כג} ויקח אברהם את ישמעאל בנו ואת כל ילדי ביתו ואת כל מקנת כסףו כל זכר
באנשי בית אברהם וימל את בשר ערלתם בעצם היום הזה כאשר דבר אתו אלקים
אור החיים: להיות שישמעאל היה גדול בן י"ג שנה לזה הוצרך לקחתו בדברים להתרצות לו.
וגם לילדי ביתו ומקנת כסףו, כי היה בהם גדולים ולקחם בפיוס, כי רצה שכולם יקבלו עליהם
ברצונם מצות המלך וכו'! [שאלה:] צריך לנו לדעת למה הוצרך לומר כאשר דבר [אתו
האלוקים]? [והר"ן] רואה אני כי כן עשה? ואולי, שיכין לומר, שאותו מעשה - שלקח אותם
ברצוני - הוא כאשר דבר אתו אלקים [דהיינו שהקב"ה ביקש ממנו לקחת אותם בפיוס]!!!

4. 'מחלוקת': מחלוקת המפרשים בענייני הפרשה 2.

{ח} ויעקב משם.. ויש אלה בית אל מים והעי מקדם.. ויבן שם מזבח ויקרא בשם ה':
מה הכוונה 'ויקרא בשם ה' - יש שני מהלכים במפרשים [שאני ראתי]:

הרמב"ן: 'ויקרא בשם ה' - פירש 'אונקלוס' - שהתפלל שם... והנכון [בעיני]: שהיה קורא בקול גדול שם לפני המזבח את שם ה', [ו] מודיע אותו [את] אלקותו לבני אדם, כי באור כשרים היה מלמדם ולא אבו שמוע, ועתה כשבא בארץ הזאת שהובטח בה "ואברכה מברכך" היה למדו ללמד ולפרסם האלקות!

ספורנו: 'בית אל מים והעי מקדם' - בין שתי עיירות גדולות [ודווקא שם הוא עשה זאת, למה?] למען ירבו הבאים לשמוע בקרא בשם ה' [לכאורה משמע דבריו כהרמב"ן]
אבן עזרא: [מביא את שני השיטות:] ויקרא בשם ה' - תפלה! או קריאת בני אדם לעבוד השם.
רש"י: 'ויבן שם מזבח. נתנבא שעתידין בניו להכשל שם על עון עכן, והתפלל שם עליהם. [משמע כאונקלוס, לכאורה]

{ז} ויהי ריב בין רעי מקנה אברהם ובין רעי מקנה לוט והקנעני והפרזי אז ישב בארץ:
על מה הם רבו??? 3' פירושים:

1. רש"י: ויהי ריב. לפי שהיו רועי של לוט רשעים, ומרעים בהמתם בשדות אחרים, ורועי אברהם מוכיחים אותם על הגזל! והם [רועי לוט] אומרים: נתנה הארץ [מהקב"ה] לאברהם, ולו אין יורש, ולוט [הוא] יורשו, ואין זה גזל! והכתוב אומר: 'ההכנעני והפרזי אז יושב בארץ' - ולא זכה בה אברהם עדיין [ולכן זה באמת כן היה גזל]
2. כלי יקר: רש"י פירש וכו'. וקשה [1:1] למה הזכיר כאן [בפסוק גם את הכנעני וגם את 'הפרזי', ולמעלה [בפסוק ז'] אמר [רק -] 'והכנעני אז בארץ' [ולא הפרזי] וכו'. [2:2] וקשה עוד: וכי בעבור זה [בלבד, אמר אברהם ללוט -] 'הפרד נא מעלי'?! הנה, [הר"ן] רועי אברהם עשו את שלהם והוכיחו על הגזל, ואם המה [רועי לוט] לא קבלו תוכחתם, הנה המה את נפשם הצילו [ומה אכפת להם כל כך, עד כדי כך שהם צריכים להיפרד מהם?????]
3. ספורנו: היתה בנייה מריבה לראות מי נדחה מפני מי מן המרעה שימצאו [דהיינו: מריבה מי יקבל את המרעה שימצא]! - 'והכנעני והפרזי אז יושב בארץ' - ולכן היה הריב בין שני [ה] אחים [ה] 'אברהם' [מבאש את ריחם בעיני התושבים, כי בהיות מריבה בין האחים הגרים, יחשבו אותם התושבים [של המקום - הכנעני והפרזי] ל- אנשי ריב! וישאו ק"ו בעצמם [איך הם רבים? ועוד לא במקומם... וכדי בזיון וקצף]

ביטחון!!! השבוע סיפר לי חבר שהוא קם בבוקר בצורה לא הכי טובה...
מה הכוונה - לא הכי טובה??? הכוונה שהוא קם קצת ב'דיכ', קצת בעצבות [יש כאלה בעולם...], [אגב, יש כאלה שבבוקר לוקח להם לפחות שעה עד שהם מתיישבים בדעתם... סעו בזהירות...!] בקיצור הא קם לא משהו, הוא התיישב באיזה בימ"ד בודד ונרדם...! זהו, נרדם קצת, אבל לא הרבה, כי מהר מאוד הוא התעורר על ידי כל מיני רעשים [ולחצים וכו']. ואז הוא ראה לידו איזה ספר, הוא החליט לפתוח, היה זה הספר של ר' יענקל'ה גלינסקי זצ"ל שכתב הר' וואלך זצ"ל [כמה זצ"לים, זה כבר לא עושה טוב.... ככול אופן] הוא התחיל לדפדף על ההתחלה, הספר נקרא - 'והגדת' על חומש דברים, והנה הוא קורא - והוא מרגיש שכוחותיו חוזרים אליו.... אז כנראה שהקב"ה הניח שם את הספר [לא דווקא בכבודו ובעצמו, אולי גם על ידי שליח, אולי על ידי אחד האנשים שקראו זאת קודם, אבל זה היה בודאי מכון מאת הבורא, שזה יפול לידו, והוא יקרא בזה....] והדברים שם היו בדיוק מה שהוא הי צריך לשמוע...! נו מה היה כתוב שם??

אז הנה: רבי מרדכי שולמן זצ"ל [ראש ישיבת סלבודקה] אמר שעם ישראל נמשלו לכוכבים לא סתם...! כי כוכב - הוא נראה מאוד קטן, ואורו נראה בכלל לא מרשים, אבל אם תטפס למעלה [מאות אלפי קילומטרים] ותגיע אליו, תראה שהוא בעצם יותר גדול מכול כדור הארץ בפי עשרות... וחורף מזה - האור שלו - הוא אור עצום שאי אפשר לתאר - וההשפעה שלו [אפילו על כדור הארץ] היא עצומה - וא"כ אנחנו שכאן בארץ לא מעריכים אותו כלל ולא מייחסים אליו שום חשיבות איננו חכמים בכך, אלא זה נובע מבורות, או מחוסר הבנה! כך בדיוק נשמות ישראל! הם עצומות בפי כמה ממה שאנחנו חושבים... כל נשמה ונשמה [אפילו של יהודי שנראה לך כל כך רחוק וכל כך לא שייך - הוא עצום ונעני שאין לך מושג בגודלו ותארו] - וגם אתה יענקל'ה וגם אתה יואלי, וגם אני, וגם כל אחד - הוא כוכב אמיתי [לא כוכב רשת ולא כוכב זמר....] אנחנו כוכבים עצומים, וכך ברך אותנו הבורא בפרשת השבוע [כך הוא הבטיח לאברהם], אז נכון, היצר מקטין ומספר לך כמה אתה קטן, אז חובה עלינו לעמוד יום יום שעה שעה ולהפנים שוב ושוב - אני כוכב! אני עצום! כל מעשה שלי משפיע על כל העולמות - אני מקיים העולמות - בשבילי נברא העולם, הכול מושגת, ומלמעלה כולם מביטים בי בהערצה מופלגת! טוב, קל לומר, וקשה להרגיש....!!! אבל צריך לדעת, מה שקשה - סימן שזה - פני המלחמה!!! שם העובדה! וזו העובדה האמיתית... לא להוסיף עוד שני דפים ביום... אלא להוסיף התבוננות במוח והבנה והעמקה 'מי אתה' מי הוא, מה טיב היחסים ביניכם, מי זה כל יהודי פשוט שאה רואה ברחוב.... האם יש כזה דבר יהודי סוג ב'??? והאם יש למישהו רשות בכלל לומר כזה דבר??? ואם ככול אופן אתה שומע כאלה משפטים מדי פעם - אות היא כי אנחנו עסוקים בלהוסיף עוד דפים במקום להוסיף עוד התבוננות!!! וזה חבל!!! כי התוצאות הם לא טובות - ואחת מהם היא המשפטים האלה שנשמעים ללא הפרעה [על פלוני שהוא סוג ב' ועל אלמוני שהוא סוג ג'] כל זה מראה שעוד לא התחלנו לקלוט 'מי אנחנו באמת'! למי בכלל אנחנו עושים את כל זה - מי אנחנו - מי הוא- מי זה כל יהודי!!! חבובי - ההתבוננות - היא מביאה 'גדלות' אמיתית!!! עוד ועוד התבוננות והעמקה, ולא הוספת מעשים....!! כמוכן שצריך גם הוסיף מעשים גשמיים, וגם להוסיף דפים וגם להוסיף כמה שאפשר חיזוקים וכו'...! אבל אם נשאר שם - זה יהיה בדיחת השבוע.... כי לא זה הבעיה שלנו.... הבעיה היא לא 'ההספקים' הבעיה היא שלא מבינים למה אנחנו עובדים ומספיקים - בשביל מי- מי אנחנו - מה קורה כאן!!!! - - - סליחה שאני מדבר כל כך בוטה, וח"ו שאזלול בדברי תורה ודברי הלכה, ודברי תפילה, ודברי צדקות, אבל אי אפשר להתבלבל כל כך ולשכוח את העיקר....! ברור שהתורה היא עצם מעצמינו, אבל לא לשכוח מה הדבר הראשון שישאלו אותך למעלה - נשאת ונתת באמונה??? נו, עשית את זה??? ברתת? לבנת??? חשב? העמקת??? פתחת??? לפעמים אנחנו עסוקים כל כך בלהוסיף מצוות וחסדים אבל את העיקר אנחנו שוכחים - 'ובכול רוצה הקב"ה את הלב' - כך אומר הוזהר!!! והדברים פשוטים!!! חיבור, קשר, דיבור, התעסקות-עם בורא עולם, אבל לא כגוף ציבורי מאוחד, וככוח חרדי, וככוח קנייני!!! וככוח ממשלתי!!! וככוח משפטי וככוח מאבק....! לא לא! צא מזה....! רק אתה מול בורא עולם!!! תאמין לי זה ה-כ-י גבוה ו-ה-כ-י נכון!!!! תחשוב לבד מה הוא רוצה ממך, תחשוב לבד מה נראה 'לך' על הקב"ה - מה נראה לך על העולם - מה נראה לך על כל הסיטואציות האחרונות שקורות פה - מה נראה לך על החיים שלך - מה נראה לך עליו - תחשוב - תתבונן - הוא מחכה לזה - הוא משתוקק לזה - אתה כוכב אדיר - לא תתבלבל!!! אתה ענק!!! אולי בשיבה לא העריכו, אולי בבית לא העריכו, אולי יש כאלה שהמעט, אבל שום דבר לא יעצור אותך מהבטחת הקל - שאתה - כוכב לנצח!!!